

Nadia-Cerasela ANIȚEI

**LECȚII DE DREPT INTERNAȚIONAL
PRIVAT ROMÂN**

Lumen

LECȚII DE DREPT INTERNAȚIONAL PRIVAT ROMÂN
Nadia-Cerasela ANIȚEI

Copyright Editura Lumen
Iași, Țepeș Vodă, nr.2

Editura Lumen este acreditată CNCS

edituralumen@gmail.com
prlumen@gmail.com

www.edituralumen.ro
www.librariavirtuala.com

Redactor: Roxana Demetra STRATULAT
Design copertă: Roxana Demetra STRATULAT

Reproducerea oricărei părți din prezentul volum prin fotocopiere, scanare, multiplicare neautorizată, indiferent de mediul de transmitere, este interzisă.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ANIȚEI, NADIA CERASELA

Lecții de drept internațional privat / Nadia Cerasela Aniței. - Iași : Lumen,
2014

ISBN 978-973-166-385-2

341.9

DE CE DREPTUL INTERNAȚIONAL PRIVAT ROMÂN?

Denumirea de „*drept internațional privat*” a fost folosită pentru prima oară de J. Story în lucrarea *Commentaries on the Conflict of Law* (1834), ulterior preluată de M. Foelix în *Traité de Droit International Privé* (1843) și apoi de J. Schaffner în lucrarea *Entwicklung des internationalen Privatrecht* (1851).

În dreptul românesc, literatura juridică veche¹ a considerat art. 2 din Codul civil român ca fiind singurul izvor de drept internațional privat. Cele trei alineate ale acestui articol se refereau la: *bunuri, persoane și forma actelor juridice*, consacrand trei soluții fundamentale: *lex rei sitae, lex patriae și locus riget formam actus*.

Ca urmare a schimbărilor sociale și economice intervenite în România după 1990 a fost adoptată Legea 105/1992 *cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat* abrogată în anul 2011.

În anul 2011 în România a fost realizată reforma legislativă a instituțiilor fundamentale ale dreptului civil prin adoptarea noului Cod civil care a intrat în vigoare la 1 octombrie 2011. La baza noului Cod civil stă concepția monistă de reglementare a raporturilor de drept privat într-un singur cod, aspect de natură a contura o viziune integratoare care va influența viața economică și socială românească. În Codul civil aspectele de drept internațional privat sunt tratate în Cartea a VII intitulată *Dispoziții de drept internațional privat*.

Dreptul internațional privat este definit ca *ansamblul normelor juridice interne care reglementează relațiile cu element de extraneitate, indicând autoritatea competentă și legea aplicabilă*.

Elementul de extraneitate este „*împrejurarea de fapt, în legătură cu un raport juridic datorită căreia, acest raport are legătură cu mai multe sisteme de drept (ori legi aparținând unor țări diferite)*”.

Studiul dreptului internațional privat roman este important din cel puțin următoarele puncte de vedere:

- În primul rând, din punct de vedere științific, raporturile de drept internațional privat se află în prezența reglementărilor aparținând unor țări diferite, adică conflicte de legi și conflicte de jurisdicții. Soluția problemelor ridicate de aceste raporturi juridice se dă potrivit unui anumit sistem de drept, existând uneori interesul teoretic și practic de a cunoaște și reglementările juridice specifice altor țări ca urmare, a punctelor de legătură pe care aceste raporturi juridice de drept internațional privat le au cu alte sisteme de drept. În acest context, este necesar să cunoaștem toate dificultățile indicate de teoria generală a dreptului internațional privat, adică de: calificare, retrimiteri, conflicte mobile, norme de aplicare imediată etc.;

¹ A se vedea pentru amănunte G., Plastara. *Manual de drept internațional public cuprinzând și o expunere a conflictelor de legi (Drept internațional privat)*, Editura All Beck, București, 2004, pp. 268-269; M., V., Jakotă. *Note de curs de drept internațional privat pentru masteranți și doctoranzi*, Universitatea „Al. I. Cuza”, Facultatea de Drept, Iași, 2003-2005, pp. 104-106.

- În al doilea rând, din punct de vedere practic, studiul dreptului internațional privat prezintă însemnătate, deoarece vicisitudinile tranziției i-au determinat pe mulți români să se stabilească în străinătate și să încheie diferite rapo-uri juridice (spre exemplu să se căsătorească cu cetățeni străini; să încheie diferite acte juridice; să stabilească relații de muncă, etc.). Astfel, problema legii aplicabile unor astfel de rapo-uri este deosebit de actuală;

- În al treilea rând, ca urmare a schimbărilor politice, economice și sociale intervenite la nivel european după anul 1990, Comisia Europeană caută soluții moderne de uniformizare pentru soluționarea conflictelor de legi și de jurisdicții în diferite materii ale dreptului privat;

- În al patrulea rând, dreptul internațional privat va supraviețui tendințelor de uniformizare la nivel european întrucât fiecare țară își are propriul său sistem drept cu reguli juridice specifice, iar la nivel internațional există diferite sisteme de drept internațional (SUA, Asia, Rusia, etc.).

Din punctul meu de vedere, predarea cursului de drept internațional privat este o mare onoare și totodată o mare bucurie deoarece din anul 2004 - când am fost admisă la doctorat cu tema *Relațiile patrimoniale dintre soți în dreptul internațional privat român* - și până în prezent studiile mele în domeniul dreptului internațional privat s-au amplificat, au devenit din ce în ce mai riguroase și contributive prin lucrările elaborate în decursul celor 11 ani de studiu pe acest domeniu.

Formarea mea academică a început sub îndrumarea emeritului profesor univ. dr. Mihai Vasile Jakotă în calitate de conducător de doctorat și a continuat prin studiul operei științifice a iluștrilor profesori: Tudor R. Popescu; Ion P. Filipescu; G. Plastara; Dragoș Al. Sitaru; A. Fuerea; O. Ungureanu; C. Jugastru; N. Diaconu; B., M., C., Predescu; S., Deleanu; D. Lupașcu; E., Ungureau, etc.. De asemenea, formarea mea academică nu ar fi fost posibilă fără studiul vastei și prestigioasei literaturi de specialitate străine: Audit Bernard; Louis d Avout; Dominique Bureau; Bonomi Andreea; Giani Paolo Romano; Briggs Adrian; Alfonso-Luis Calvo Caravaca; Javier Carrascosa Gonzales; Salamé Georgette; Valladão Haroldo; Guillermo Palao Moreno; etc.

CE DORIM PRIN CURSUL DE DREPT INTERNAȚIONAL PRIVAT ROMÂN?

Cursul *Drept internațional privat român* se studiază în anul IV, semestrul I și aparține dreptului privat.

Ținând cont de faptul ca dreptul internațional privat se studiază ca materie de semestru, ne-am propus să prezentăm în cele 12 lecții, partea generală a dreptului internațional privat urmând ca partea specială și procesul civil internațional să constituie obiect de studiu din punctul meu de vedere în cadrul diferitelor mastere, școli doctorale, dar și în diferite proiecte de cercetare.

În elaborarea cursului pentru o mai ușoară înțelegere de către studenți a acestei discipline complexe se face referire la spețe din practica judiciară; se pun întrebări și se dau răspunsuri; se dau exemple de articole din Codul civil; Codul de procedura civilă; diferite legi interne și din reglementările europene și internaționale în domeniu.

➤ **OBIECTIVELE CURSULUI**

1. Obiectivul general al disciplinei

Înșușirea conceptelor fundamentale pentru teoria și practica dreptului internațional privat, localizarea juridică a raporturilor cu elemente de extraneitate și soluționarea conflictelor de legi precum și studiul, interpretarea, corelarea, aplicarea și compararea instituțiilor juridice din dreptul internațional privat național, dreptul european și dreptul altor state.

2. Obiectivele specifice al disciplinei

La finalul cursului, studenții vor fi capabili:

- Să definească noțiunile, principiile, teoriile dreptului internațional privat;
- Să utilizeze conceptele și teoriile din domeniul juridic, pentru explicarea și interpretarea textelor de lege (normelor juridice) naționale, europene și internaționale în domeniul dreptului internațional privat;
- Să identifice corect reglementările în vigoare românești, europene și internaționale din domeniul dreptului internațional privat cu valorificarea acestora în comunicarea profesională specifică acestui domeniu;
- Să identifice instituțiile specifice dreptului internațional privat din sistemul de drept românesc și european și a principalelor instrumente juridice internaționale din acest domeniu;
- Să explice și să interpreteze modul în care fenomenul juridic specific dreptului internațional privat din spațiul românesc, european și internațional se

intersectează cu situațiile de fapt întâlnite în alte domenii (modul în care o situație de fapt dobândește semnificații în plan juridic);

- Să soluționeze problemele de drept internațional privat pe care le ridică situațiile de fapt, prin utilizarea raționamentelor juridice specifice;
- Să elaboreze un studiu și/sau proiect profesional specific studierii dreptului internațional privat pornind de la încadrarea juridică a unei situații de fapt din acest domeniu;
- Să realizeze un proiect sau un studiu specific domeniului dreptului internațional privat privind rezolvarea problemelor juridice pe care le ridică o situație de fapt concretă din acest domeniu.

➤ **COMPETENȚE SPECIFICE**

Cursul vizează dobândirea de către studenți a următoarelor **competențe specifice**:

1. Competențe profesionale

C2. Aplicarea tehnicilor și instrumentelor specifice domeniului juridic

C2.1 Definierea și clasificarea teoriilor, paradigmelor și principiilor utilizate în studiul dreptului internațional privat.

C2.2 Utilizarea conceptelor și teoriilor din domeniul juridic, pentru explicarea și interpretarea textelor de lege (normelor juridice) naționale, europene și internaționale în domeniul dreptului internațional privat.

C2.3 Aplicarea teoriilor, a principiilor și a conceptelor dreptului internațional privat într-un context determinat pentru rezolvarea conflictelor din diferite spețe juridice.

C2.4 Analiza datelor preliminare, interpretarea acestora, realizarea de clasificări și a unor delimitări conceptuale în domeniul dreptului internațional privat.

C2.5 Elaborarea unor proiecte profesionale cu utilizarea teoriilor, principiilor și metodelor specifice în vederea rezolvării spețelor juridice specifice dreptului internațional privat.

Standarde minimale de performanță pentru evaluarea competenței

Utilizarea adecvată a teoriilor, principiilor și conceptelor juridice însușite într-un proiect profesional în vederea soluționării diferitelor conflicte apărute în diverse situații care implică vastul domeniu al dreptului internațional privat.

C3: Aplicarea legislației românești, a legislației europene și a celorlalte instrumente juridice internaționale

C3.1. Identificarea normelor juridice din sistemul de drept românesc și european și a principalelor instrumente juridice internaționale din domeniul dreptului internațional privat.

C3.2. Explicarea și interpretarea normelor juridice naționale, a celor europene și a prevederilor internaționale prin utilizarea cunoștințelor însușite în domeniul dreptului internațional privat.

C3.3. Identificare prevederilor legale din legislația românească, europeană sau internațională privind dreptul internațional privat și aplicarea lor într-un context determinat.

C3.4. Realizarea studiului juridic și distingerea între prevederile relevante față de cele irelevante care au incidență în rezolvarea unor situații specifice domeniului dreptului internațional privat.

C3.5. Elaborarea de proiecte profesionale cu utilizarea legislației românești și a celei europene și internaționale în vigoare din domeniul dreptului internațional privat.

Standarde minimale de performanță pentru evaluarea competenței

Utilizarea adecvată a legislației românești, europene și internaționale într-un proiect profesional.

C4: Interpretarea, corelarea și compararea instituțiilor juridice din dreptul național, dreptul european și dreptul altor state

C4.1. Definirea conceptelor și analiza acestora, precum și a metodelor și teoriilor utilizate în interpretarea și compararea instituțiilor dreptului internațional privat la nivel național, european și al altor state.

C4.2. Interpretarea raportului dintre instituțiile dreptului internațional privat la nivel național, european și al altor state prin utilizarea metodelor comparative și interpretative.

C4.3 Realizarea de corelații și comparații între instituțiile dreptului internațional privat în sistemul de drept național, european și al altor state, într-un context determinat, cu utilizarea metodelor și tehnicilor specific.

C4.4 Interpretarea și evaluarea metodelor specifice ce pot fi utilizate pentru determinarea raportului dintre instituțiile dreptului internațional privat la nivel național, european și al altor state.

C4.5. Elaborarea de proiecte profesionale cu utilizarea metodelor de comparare a legislației specifice dreptului internațional privat.

Standarde minimale de performanta pentru evaluarea competentei.

Realizarea unui proiect sau a unui studiu privind raportul dintre instituțiile care colaborează la nivel național, european și al altor state din domeniul dreptului internațional privat.

2. Competențe transversale

CT1. Realizarea sarcinilor profesionale în mod eficient și responsabil, cu respectarea regulilor deontologice specifice domeniului

Standarde minimale de performanță pentru evaluarea competenței

Elaborarea unei lucrări de specialitate, a lucrării de licență cu respectarea obiectivelor, a termenelor și a regulilor deontologice.

CT2: Aplicarea tehnicilor de muncă eficientă în echipă (cu elemente de interdisciplinaritate), cu respectarea palierelelor ierarhice

Standarde minimale de performanță pentru evaluarea competenței

Realizarea unui proiect, a unei activități în echipă, cu identificarea rolurilor profesionale specifice domeniului drept internațional privat.

➤ **CONȚINUTUL CURSULUI *Drept internațional privat român***

Cursul *Drept internațional privat roman* este structurat pe lecții:

I. Aspecte generale de drept internațional privat

1. Noțiuni generale de drept internațional privat
2. Delimitarea și corelația dreptului internațional privat cu alte ramuri de drept
3. Obiectul dreptului internațional privat
4. Conținutul dreptului internațional privat
5. Natura, autonomia și metodele de reglementare în dreptul internațional privat
6. Domeniul dreptului internațional privat
7. Aplicarea legii străine și luarea în considerare a legii străine
8. Conflictul de legi în situații speciale

II. Probleme generale privind principalele feluri de conflicte care pot apărea în legătură cu raporturile juridice de drept internațional privat

1. Calificarea și felurile calificării
2. Conflictul în spațiu al normelor conflictuale și retrimiteră
3. Ordinea publică. fraudă la lege în dreptul internațional privat. Înlăturarea excepțională a legii aplicabile
4. Conflictul de legi în timp și spațiu. Respectarea drepturilor câștigate în țară străină

Autoarea